

Suunised,

milles täpsustatakse nende erandjuhtude hindamise kriteeriumid, kui krediidasutused või investeerimisühingud ületavad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaseid riskide kontsentreerumise piirmääri, ning nõuete järgimise taastamise tähtaeg ja meetmed vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 396 lõikele 3

1. Vastavus- ja aruandluskohustused

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) seisukoht nõuetekohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ehk kuidas tuleks liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punktis 2 määratletud pädevad asutused, kelle suhtes suuniseid kohaldatakse, peaksid neid järgima, kaasates need sobival viisil oma tavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalveprotsesse) ka siis, kui suunised on ette nähtud eelkõige finantseerimisasutustele.

Teatamisnõuded

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le hiljemalt (03.01.2022), kas nad järgivad või kavatsesid järgida käesolevaid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtjaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleks saata EBA veebilehel avaldatud vormil aadressil compliance@eba.europa.eu, märkides viite „EBA/GL/2021/09“. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb teatada EBA-le.
4. Kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated EBA veebilehel.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

2. Sisu, kohaldamisala ja mõisted

Sisu

5. Käesolevates suunistes täpsustatakse kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 396 lõikes 3 sätestatud volitusega kriteeriumid, mida pädevad asutused peaksid kasutama, et hinnata määruse (EL) nr 575/2013 artikli 396 lõikes 1 viidatud erandjuhte, ja kui pädev asutus lubab krediidasutusel või investeerimisühingul ületada määruse (EL) nr 575 artikli 395 lõikes 1 sätestatud piirmääri. Suunistes määratakse ka kriteeriumid, mida pädevad asutused peaksid kasutama, et määrata asjakohane tähtaeg, mille jooksul peab krediidasutus või investeerimisühing taastama määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste riskide kontsentreerumise piirmäärade järgimise, ning meetmed, mis tuleb võtta, et tagada nende piirmäärade järgimise õigeaegne taastamine.
6. Lisaks täpsustatakse suunistes lisateavet, mis tuleks esitada pädevale asutusele riskide kontsentreerumise piirmäära rikkumisest teatamisel vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 396 lõikele 1.

Kohaldamisala

7. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse seoses määruse (EL) nr 575/2013 artikli 396 lõikes 1 viidatud erandjuhtude hindamisega pädevate asutuste poolt. Neid kohaldatakse ka selle suhtes, kuidas pädevad asutused saavad määrata tähtaja, mida peetakse nõuete järgimise taastamiseks asjakohaseks, ja meetmed, mida krediidasutus või investeerimisühing peab võtma, et tagada nõuete järgimise õigeaegne taastamine, sealhulgas vastavuskava esitamine.
8. Neid suuniseid ei kohaldata määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 5 sätestatud juhtude suhtes, kui krediidasutus või investeerimisühing täidab selles sätestatud tingimusi.

Adressaadid

9. Käesolevad suunised on adresseeritud määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punkti 2 alapunktis i määratletud pädevatele asutustele ja sama artikli punktis 1 määratletud finantseerimisasutustele.

Mõisted

10. Kui ei ole sätestatud teisiti, on määruses (EL) nr 575/2013 ja direktiivis 2013/36/EL kasutatud ja määratletud mõistetel käesolevates suunistes sama tähendus.

3. Rakendamine

Kohaldamise alguskuupäev

11. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2022.

4. Riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumise erandjuhud ning nõuete järgimise taastamise tähtaeg ja meetmed

12. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumisest teatamisel esitatava teabe, punktis 4.2 viidatud teabe ja muu pädevale asutusele kättesaadava teabe alusel peaks pädev asutus tegema hindamise käesolevate suuniste punktis 4.1 sätestatud kriteeriumide alusel.
13. Pädev asutus peaks teavitama krediidasutust või investeerimisühingut määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste piirmäärade rikkumise lahendamiseks antud tähtajast, olles hinnanud asjakohast tähtaega kooskõlas käesolevate suuniste punktiga 4.3.

4.1 Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 396 lõikes 1 viidatud erandjuhtude määramise kriteeriumid

14. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud piirmäärade rikkumist tuleb alati käsitada erandjuhuna.
15. Et hinnata olukorda, kus krediidasutus või investeerimisühing on ületanud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaseid piirmääri, peaks pädev asutus hindama vähemalt järgmisi aspekte:
 - a. rikkumiste sagedus ja arv;
 - b. rikkumise prognoositavus;
 - c. krediidasutusest või investeerimisühingust sõltumatud põhjused, mis põhjustasid suutmatuse rikkumist ennetada.

Rikkumiste sagedus ja arv

16. Pädev asutus peaks hindama, kas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud piirmäärade rikkumine krediidasutuse või investeerimisühingu poolt on harva esinev sündmus. Hindamisel tuleks arvesse võtta krediidasutuse või investeerimisühingu mis tahes varasemaid rikkumisi samal põhjusel, mille tingisid sama sündmus või sama klient või omavahel seotud klientide rühm.
17. Kui krediidasutus või investeerimisühing teatab viimase 12 kuu jooksul teisest rikkumisest seoses sama kliendiga või omavahel seotud klientide rühmaga kui esimene rikkumine, võib pädev asutus otsustada, et sündmust ei saa kvalifitseerida harvaesinevaks. Samuti kui krediidasutus või investeerimisühing teatab viimase 12 kuu jooksul teisest rikkumisest, millel

on sama päritolu kui esimesel rikkumisel, võib pädev asutus otsustada, et sündmust ei saa kvalifitseerida harvaesinevaks.

18. Kui viimase 12 kuu jooksul on krediidasutus või investeerimisühing teatanud juba kahest riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumisest seoses erineva kliendiga või omavahel seotud klientide rühmaga ning mille põhjused on erinevad või mille on tinginud eri sündmused, võib pädev asutus otsustada, et mis tahes edasist rikkumist (või edasisi rikkumisi), kuigi need ei ole seotud, ei saa kvalifitseerida harvaesinevaks sündmuseks.

Rikkumise prognoositavus

19. Pädev asutus peaks hindama, kas rikkumine oleks olnud prognoositav sündmus, kui krediidasutus või investeerimisühing oleks kohaldanud nõuetekohast ja tõhusat riskijuhtimist vastavalt kohustustele, mis tulenevad määruse (EL) nr 575/2013 artiklist 393 ja EBA suunistest sisejuhtimise kohta.²
20. Pädev asutus peaks ka kaaluma, kas krediidasutus või investeerimisühing oleks võinud rikkumist ette näha, kasutades olemasolevat teavet.
21. Juhul kui esineb teiste krediidasutuste ja investeerimisühingute samasuguseid või sarnaseid rikkumisi, mida saaks siduda sama põhjusega, võib pädev asutus järeldada, et rikkumise põhjustas prognoosimatu sündmus.

Krediidasutusest või investeerimisühingust sõltumatud põhjused ennetada rikkumist

22. Pädev asutus peaks hindama, kas rikkumise põhjustasid krediidasutusest või investeerimisühingust sõltumatud põhjused. Seda võiks eeldada vähemalt järgmistel juhtudel.
- Krediidasutuse või investeerimisühingu omavahendite ootamatu ja oluline vähenemine, sealhulgas oluliste operatsiooniriskiga sündmuste (nt asutuseväline pettus, loodusõnnetus või pandeemia) mõju tõttu, mis ei ole seotud krediidasutuse või investeerimisühingu sisekontrollimehhanismide mittetoimimisega.
 - Kui erandina (täielikult või osaliselt) vabastatud riskipositsioon kaotab sellise erandi saamise õiguse kolmanda isiku otsuse tõttu, mida krediidasutus või investeerimisühing ei oleks saanud ette näha või ennetada.
 - Kohtuotsus või haldusotsus, mis põhjustab kohaldatava riskide kontsentreerumise õigusraamistiku erinevat tõlgendamist, kui krediidasutusel või investeerimisühingul ei ole olnud piisavalt aega selle rakendamiseks, et ennetada määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste piirmäärade rikkumist.
 - Tehingu vastaspoolte/klientide ühinemine või omandamised vastaspoolte/klientide vahel, kuid ainult juhtudel, kui krediidasutus või investeerimisühing ei teadnud sellest ühinemisest või omandamisest või ta ei saanud seda rikkumise vältimiseks ette näha.
23. Riskide kontsentreerumise regulatiivse raamistiku ebaõigest rakendamisest või ebaõigest tõlgendamisest põhjustatud rikkumist ei tohiks üldiselt kvalifitseerida krediidasutusest või investeerimisühingust sõltumatuks põhjuseks.

² EBA suunistes sisejuhtimise kohta (EBA/GL/2021/05).

24. Üldiselt, kui pädev asutus järeldab, et rikkumine ei vasta käesolevas punktis sätestatud kriteeriumidele, ei tohiks pädev asutus anda riskide kontsentreerumise piirmäärade järgimise taastamiseks 3 kuust pikemat tähtaega.

4.2 Teave, mis tuleb esitada pädevale asutusele riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumise korral

25. Teatades määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohastest riskide kontsentreerumise piirmääri ületavast riskipositsiooni väärtusest vastavalt sama määruse artikli 396 lõikele 1, ja selleks, et pädeval asutusel oleks seda lihtsam hinnata, peaks krediidiasutus või investeerimisühing viivitamata esitama vähemalt järgmise teabe:

- a. ületatud summa ja rikkumise ulatus seoses esimese taseme omavahenditega;
- b. asjaomase kliendi nimi ja (kui asjakohane) omavahel seotud klientide rühma nimi;
- c. rikkumise toimumise kuupäev;
- d. olemasoleva tagatise kirjeldus (ka siis, kui see ei ole aktsepteeritav krediidiriski maandamiseks), kui see on olemas;
- e. rikkumise põhjuste üksikasjalik selgitus;
- f. juba rakendatud või kavandatud parandusmeetmed; ja
- g. eeldatav aeg, mida on vaja riskide kontsentreerumise piirmäärade järgimise taastamiseks.

26. Pädev asutus peaks nõudma lisateavet ja selgitusi, kui ta ei ole veendunud, et esitatud teave on piisavalt üksikasjalik, et võimaldada rikkumise konkreetsete asjaolude terviklikku hindamist.

4.3 Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste piirmäärade järgimise taastamise asjakohase tähtaja määramise kriteeriumid

27. Pärast krediidiasutuse või investeerimisühingu teatatud rikkumise hindamist vastavalt käesolevate suuniste punktile 4.2 peaks pädev asutus määrama asjakohase tähtaja määramise (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste piirmäärade järgimise taastamiseks.

28. Pädev asutus ei tohiks anda krediidiasutusele või investeerimisühingule rikkumise lahendamiseks 3 kuust pikemat tähtaega, kui ta järeldab, et rikkumine oli korduv või kui rikkumise ulatus võib oluliselt mõjutada krediidiasutuse või investeerimisühingu finantsseisundit.

29. Kui pädev asutus otsustab anda krediidiasutusele või investeerimisühingule rikkumise lahendamiseks ja määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste piirmäärade järgimise taastamiseks 3 kuust pikema tähtaja, peaks pädeva asutuse poolt asjakohaseks peetav aeg olema vastavuses piirmäärade kiire taastamisega.

30. Igal juhul ei tohi nõuetele vastavuse taastamine kesta üle 1 aasta. Erandjuhul, kui rikkumise konkreetsed asjaolud ja punktis 4.4 viidatud vastavuskava meetmed põhjendavad vastupidist, võib pädev asutus anda rikkumise lahendamiseks 1 aastast pikema tähtaja. Sellised juhtumid ei tohiks siiski olla normiks.
31. Piirmäärade järgimise taastamise asjakohase tähtaja määramisel peaks pädev asutus hindamisel arvestama vähemalt järgmisi aspekte:
- krediidasutuse või investeerimisühingu rikkumiste ajalugu;
 - rikkumisest teatamise kiirus;
 - rikkumise põhjus(ed);
 - rikkumise süsteemne olemus, keerukus ja ulatus;
 - võimalik mõju krediidasutuse või investeerimisühingu üldisele finantsseisundile;
 - üldine riskikontsentratsioon krediidasutuse või investeerimisühingu krediidiportfellis eri vastaspoolte järgi;
 - kliendi või omavahel seotud klientide rühma liik ja krediidivõimelisus;
 - rikkumise lahendamiseks juba võetud meetmed.

Krediidasutuse või investeerimisühingu rikkumiste ajalugu

32. Pädev asutus peaks arvesse võtma krediidasutuse või investeerimisühingu varasemaid rikkumisi ning nendel juhtudel piirmäärade järgimise taastamiseks võetud meetmete ulatust. Pädev asutus peaks korduvate rikkumiste korral eelkõige hindama, kas uus rikkumine on toimunud samal põhjusel kui varem tuvastatud juhtudel.

Rikkumisest või piirmäärade järgimise taastamise parandusmeetmetest teatamise kiirus

33. Kui krediidasutus või investeerimisühing viivitab rikkumisest teatamisega, võib pädev asutus kaaluda krediidasutusele või investeerimisühingule piirmäärade järgimise taastamiseks lühema tähtaja andmist.

Rikkumise põhjus(ed) või korduv olemus, keerukus ja ulatus

34. Pädev asutus peaks hindama rikkumise põhjusi ning võimaliku mõju olulisust krediidasutusele või investeerimisühingule praegusel ajahetkel ja tulevikus.

35. Pädev asutus võib vajada ja nõuda lisateavet, kui rikkumise põhjused on keerukad.

Krediidasutuse või investeerimisühingu üldine finantsseisund

36. Pädev asutus peaks kaaluma, kas krediidasutuse või investeerimisühingu vastavus regulatiivsetele kapitalinõuetele (esimese taseme põhiomavahendite suhtarv, esimese taseme omavahendite suhtarv, koguomavahendite suhtarv) ületab oluliselt miinimumtaset.

Üldine riskikontsentratsioon krediidasutuse või investeerimisühingu krediidiportfellis eri vastaspoolte järgi

37. Pädev asutus peaks arvestama krediidasutuse või investeerimisühingu riskijuhtimistavade piisavust ja lähenemisviisi hajutamisele.

Kliendi liik ja krediivõimelisus

38. Pädev asutus peaks arvesse võtma vastaspoole liiki ja tema krediivõimelisust. Pädev asutus peaks hindama, kas asjaomase kliendi või omavahel seotud klientide rühma võimalik makseviivitus ja sellest tulenev kahju võib vähendada regulatiivse kapitali suhtarve alla miinimumnõuete.

Rikkumise lahendamiseks juba võetud meetmed

39. Pädev asutus peaks arvestama krediidasutuse või investeerimisühingu juba võetud meetmeid, eelkõige arvestades asjaolu, et mõni neist meetmetest võib lõpuks hõlbustada piirmäärade järgimise kiiret taastamist.

4.4 Meetmed, mida krediidasutus või investeerimisühing peab võtma, et tagada määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste piirmäärade järgimise õigeaegne taastamine

40. Kui pädev asutus on andnud krediidasutusele või investeerimisühingule määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste piirmäärade järgimise taastamiseks 3 kuust pikema tähtaja, peab krediidasutus või investeerimisühing esitama vastavuskava piirmäärade järgimise õigeaegse taastamiseks.

41. Vastavuskava peaks hõlmama vähemalt järgmist:

- a. asjaomase riskipositsiooni (asjaomaste riskipositsioonide) vähendamise kord;
- b. krediidasutuse või investeerimisühingu omavahendite suurendamise meetmed, kui see on vajalik;
- c. sisemise riskijuhtimise ja kontrolliprotsesside tugevdamise kord;
- d. krediidasutuse või investeerimisühingu vastavuspoliitika vajalikud muudatused;
- e. asjakohased menetlused meetmete õigeaegse võtmise tagamiseks; ja
- f. üksikasjalik meetmete rakendamise ajakava, sealhulgas nõuetele vastavuse taastamise kavandatud kuupäev.

42. Krediidasutuse või investeerimisühingu kavandatavad meetmed peaksid sisaldama kõigi vastavuskava tõhusa ja õigeaegse täitmise prognoositavate riskide või takistuste kirjeldust.

43. Pädev asutus peaks hindama meetmete asjakohasust, piisavust ja teostatavust, et tagada piirmäärade järgimise õigeaegne taastamine stabiilsel ja pideval alusel, ning kas üksikasjalik ajakava on asjakohane ja saavutatav.

44. Kui pädeval asutusel on meetmetega seoses olulisi küsimusi, peaks ta krediidasutust või investeerimisühingut sellest viivitamata teavitama.

45. Krediidasutus või investeerimisühing peaks pädevat asutust viivitamata teavitama, kui mõnda ettenähtud meetmetest ei saa kavakohaselt täita. Pädev asutus peaks meetmete rakendamist hoolikalt jälgima, et tagada piirmäärade järgimise tõhus ja õigeaegne taastamine. Eelkõige

peaks ta jälgima, kas erinevad vahe-eesmärgid on täielikult saavutatud. Kui krediidasutus või investeerimisühing ei täida ühtegi neist vahe-eesmärkidest, peaks pädev asutus nõudma krediidasutuselt või investeerimisühingult selliste puuduste asjakohast lahendamist.

46. Pädeva asutuse järelevalve sagedus ja intensiivsus peaksid olema piisavad ja proportsionaalsed rikkumise põhjuse ja suurusega, selle võimaliku mõjuga krediidasutusele või investeerimisühingule ning vastavuskava ja vähem kui 3-kuuste perioodide jooksul võetud meetmete eripäraga. Samuti peaks see arvestama asjaomas(t)e riskipositsiooni(de) arengut krediidasutuse või investeerimisühingu regulaarselt esitatava teabe alusel. Vajaduse korral peaks pädev asutus nõudma lisateavet.
47. Pädev asutus peaks otsustama ja teatama, kas krediidasutus või investeerimisühing peaks seoses sisekontrolli ja riskijuhtimisprotsessidega läbi viima sise- või välisauditi, mille tulemused tuleks edastada nii krediidasutuse või investeerimisühingu juhtorganile kui ka pädevale asutusele.
48. Pädev asutus peaks kehtestama standardse ja dokumenteeritud protseduuri koos selgete juhistega, mis kirjeldavad vajalikke etappe jälgimaks, et rikkumisest teatanud krediidasutused või investeerimisühingud taastavad piirmäärade järgimise õigeaegselt.
49. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid tagama vastavalt EBA suunistele sisejuhtimise kohta, et nende juhtorganid teevad järelevalvet ja jälgivad võetud meetmete rakendamist, et tagada määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõike 1 kohaste piirmäärade järgimise nõuetekohane ja õigeaegne taastamine.